

**ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ГОЛОВНИХ ПОДІЙ
У СФЕРІ ОСВІТИ, НАУКИ Й КУЛЬТУРИ, ОПРИЛЮДНЕНИХ
ЗАСОБАМИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ УКРАЇНИ**

у жовтні 2016 р.

Укладач:

Годецька Т. І.
*завідувач сектору аналітичної
інформації відділу наукової
реферативної та аналітичної
інформації у сфері освіти ДНПБ
України ім. В.О. Сухомлинського*

У жовтні 2016 р. національними засобами масової інформації оприлюднено актуальну й важливу інформацію у сфері освіти, науки й культури.

НОВИНИ ОСВІТНЬОГО ПРОЕКТУ «НІЧ НАУКИ»

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України
«Освіта України» № 39 від 3 жовтня
2016 р., с. 3;

- веб-сайту Національного технічного
університету «Харківський політехнічний
інститут»:

<http://vstup.kpi.kharkov.ua/blog/2016/09/22/nich-nauki-v-politekhu/>

В рамках освітнього проекту «Ніч науки» фахівцями Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» з метою заохочення школярів до наукової діяльності було представлено найкращі наукові розробки та передові технології, зокрема і військову техніку.

Нововведенням стали унікальні наукові експерименти вчених кафедри «Передачі електричної енергії». Зокрема, було продемонстровано в дії унікальний трансформатор Тесли, видовищні досліди у великій хімічній аудиторії ХПІ, які викликали особливий інтерес школярів. Харківський політехнічний інститут також відкрив музей де представлено 130-річну історію вишу.

Під час заходу відбулась презентація унікальних книжкових видань фонду наукової бібліотеки ХПІ, виставка картин українського художника С. Коморного, експозиція (макрозйомка) «Портрети квітів» українського архітектора Ю. Пісковського та багато іншого.

Після побаченого учні старших класів уже планують взяти участь у зимових і літніх школах університету.

ПРО ШКОЛУ МАЙБУТНЬОГО

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України
«Освіта України» № 39 від 3 жовтня
2016 р., с. 14-15;

- вебсайту Sir Ken Robinson:

<http://sirkenrobinson.com/>

Декілька місяців тому, на форумі видавців у Львові до числа найкращих книг увійшла нещодавно видана українською мовою книга міжнародного експерта з питань розвитку творчого мислення, систем освіти

та інновацій – Кена Робінсона «Школа майбутнього. Революція у вашій школі, що назавжди змінить освіту».

У своїй книжці автором всебічно проаналізовано старий підхід до історії освіти, її сучасне становище, та покладено надію на освіту нового типу, здатну відповісти на виклики діючої сучасності і реалізовувати таланти кожного.

Він наголошує на необхідності відмови від стандартизації освіти, пріоритету окремих наук і на зростанні стандартів академічних програм та розвитку творчості в навчальному процесі.

Зауважує, що невисока зацікавленість учнів у навчанні пов'язана зі стандартизацією освіти. Способами покращення мотивації, на думку автора, є підвищення якості викладання, розробка насичених і збалансованих навчальних програм та впровадження ефективних систем оцінювання.

«Революція, яку я пропагую, базується на принципах, відмінних від тих, що проповідує рух за освітні стандарти. Вона заснована на повазі до інших і вірі в цінність особистості, у праві кожного на самовизначення... Мета освіти – допомогти учням максимально зрозуміти навколишній світ та виявити свої внутрішні таланти з тим, щоб реалізувати себе як особистість і стати активними громадянами своєї країни», – наголошує К. Робінсон. Автор розповідає про досвід Фінляндії в шкільній освіті, яка регулярно посідає в рейтингу PISA перші позиції і є об'єктивно успішною моделлю для України в системі середньої освіти.

З ПЕРШИХ УСТ

	<p>За матеріалами:</p> <ul style="list-style-type: none"> - офіційного видання МОН України «Освіта України» № 40 від 10 жовтня 2016 р., с. 5; - веб-сайту Канадської громадської організації O.W.L Open World Learning: http://owl-study.com/uk/news-uk/uvaga-konkurs/
--	---

З нагоди святкування 125-річчя перших українських поселень у Канаді та 150-річчя Незалежності Канади, Канадсько-українською громадською організацією O.W.L. Open World Learning було оголошено про початок конкурсу «Видатні українці Канади» для старшокласників (9-12 класів), студентів коледжів і студентів 1-3 курсів ВНЗ України та Канади.

В рамках цього конкурсу переможцям буде надано можливість безкоштовно поїхати влітку 2017 року до Канади задля вивчення англійської мови та знайомства з канадським суспільством й українською діаспорою, ознайомлення з діяльністю українських організацій та проведення тренінгів з лідерства.

Конкурсант має обрати видатну історичну або сучасну постать канадського українця, провести ґрунтовне дослідження щодо обраної особистості. На основі зібраного матеріалу відзняти невелике аматорське відео (максимум 3 хвилини). Завантажити відзняте відео на канал YouTube, заповнити анкету учасника, написати мотиваційного листа, надіслати даний пакет документів на **office@owl-study.com** з поміткою «Конкурс» до 01 січня 2017 року включно.

Результати конкурсу будуть оголошені не раніше 01 березня 2017 року.

МОВА ОСВІТИ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України
«Освіта України» № 41-42 від 25 жовтня
2016 р., с. 4;

- офіційного сайту громадської спілки
Всеукраїнського об'єднання «Фрух захисту
української мови»:

<http://zahystmovy.org.ua/%d0%bc%d0%be%d0%bd-%d1%96-%d0%b3%d1%80%d0%be%d0%bc%d0%b0%d0%b4%d1%81%d1%8c%d0%ba%d1%96-%d0%b0%d0%ba%d1%82%d0%b8%d0%b2%d1%96%d1%81%d1%82%d0%b8-%d0%b4%d1%96%d0%b9%d1%88%d0%bb%d0%b8-%d0%b7%d0%b3%d0%be/>

Результати робочої групи прокоментувала міністр освіти і науки України Лілія Гриневич зазначивши при цьому, що фахівці МОН і громадські активісти узгодили поправки до законопроекту. Також було узгоджено практично всі позиції цього документу. Днями ці поправки було зареєстровано групою депутатів із 15 осіб, які вже підписав голова Верховної Ради Андрій Парубій.

Голова підкомітету з питань освіти профільного комітету Верховної Ради України Тарас Кремень вважає, що, ми знаходимося лише на початку шляху формування справжньої мовної політики в Україні. Він закликав до подальшого обговорення цього питання і експертів, і представників громадянського суспільства.

Член робочої групи із внесення змін до Закону України «Про освіту» Олександр Іванов упевнений, що узгоджені поправки не є компромісом, а

прогресивною нормою. Прийняті рішення мають посилити роль української мови в освіті порівняно з нинішнім станом.

Порівняльна таблиця змін «до» і «після» узгодження й обговорення розміщена на сайті МОН України. Наприклад, у п.1 ст. 7 Законопроекту України «Про освіту» поняттю «Мова освіти» надано нове визначення, а саме: «Мовою освітнього процесу в закладах освіти є державна мова. ... Держава забезпечує кожному громадянину України право отримати освіту державною мовою у державних і комунальних закладах на всіх рівнях: дошкільної, загальної середньої, професійної, позашкільної та вищої освіти».

ВІДКРИТІ ДО ПАРТНЕРСТВА

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України «Освіта України» № 41-42 від 25 жовтня 2016 р., с. 6-7;

- офіційного веб-сайту МОН України:
<http://mon.gov.ua/usi-novivni/novini/2016/10/06/v-ukrayini-startue-proekt-iz-rekordnim-zaluchennyam-inozemnix/>

В Україні триває освітньо-культурний проект GoCamp, в літніх таборах якого взяло участь 6 тисяч дітей та 120 волонтерів із 40 країн світу.

В 2017 році очікується значне розширення цього проекту до участі ста тисяч дітей та тисячі волонтерів, а також підвищення кількості міст та сіл де проводитимуться літні табори з можливістю спілкування іноземними мовами.

Цей проект має велику користь для школярів. Крім цього він є чудовою практикою для вчителів, котрі мають можливість організувати заняття спільно з волонтерами – носіями мов.

Як обіцяють організатори, напрямки роботи проекту GoCamp щороку будуть розширюватися, наприклад, цього року в англomовних пришкільних таборах українських школярів навчатимуть критичного мислення й лідерства.

За думкою директора Global Office Оксани Нечипоренко, «фактично йдеться про методичні «бази» для вчителів: ми навчаємо, як правильно використовувати методологію, аби створити особливу програму під кожний табір, навіть кожен окрему дитину...».

Міністр освіти і науки України Лілія Гриневич в своєму виступі зазначила, що «проект GoCamp це ініціатива, яку Міністерство освіти і науки

вітає. Особисто я переконана, що найцікавіші проекти можна створювати саме з громадськими ініціативами. Тому ми відкриті до такого партнерства».

Міністр освіти та науки України пообіцяла, що МОН України також надаватиме допомогу: візьме на себе деякі організаторські зусилля, зокрема, інформуватиме навчальні заклади про переваги проекту.

Також вона зазначила, що проект є цінним, адже він підкріплюється тренінгами для вчителів, де розглядаються інтерактивні й комунікативні методики, спрямовані на формування в дітей компетентностей. Ідеться не лише про знання, а й про вміння застосовувати їх для вирішення практичних проблем в особистому житті чи професійному досвіді.

Втіленням та поширенням проекту GoCamp пишаються його організатори – громадська ініціатива GoGlobal спільно з Міністерством освіти і науки України в рамках Року англійської мови в Україні.

10 жовтня стартувала реєстрація шкіл, які планують взяти участь у проекті.

ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ПЛАГІАТ ЯК ДВІ СТОРОНИ ОДНІЄЇ МЕДАЛІ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України
«Освіта України» № 40 від 10 жовтня
2016 р., с. 10-11;

- офіційного веб-сайту МОН України:

<http://mon.gov.ua/usi-novivni/povidomlennya/2016/09/28/30-veresnya-kruglij-stil-na-temu-%C2%ABformuvannya-akademichnoyi/>;

- офіційного веб-сайту Науково-дослідного центру судової експертизи з питань інтелектуальної власності:

<http://www.intelect.org.ua/content/zaprosuiemo-do-uchasti-u-formuvanni-materialiv-kruglogostolu-za-mizhnarodnoyi-uchasti-na>

Днями відбувся круглий стіл на тему «Формування академічної доброчесності та механізмів запобігання та протидії плагіату у наукових текстах в Україні», який було організовано Науково-дослідним центром з питань інтелектуальної власності Міністерства юстиції України, Міністерством юстиції України, Міністерством освіти і науки України, Науково-дослідним інститутом інтелектуальної власності НАПрНУ, ДП «Інформаційні судові системи» Державної судової адміністрації України. Також захід було підтримано Проектом сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP).

Метою заходу було обговорення науково-методологічних основ утвердження академічної доброчесності та ефективних механізмів запобігання та протидії плагіату в наукових і навчальних текстах із використанням потенціалу судового та позасудового захисту авторських прав, методів і засобів судової експертизи в Україні, а також програмних продуктів, які дозволяють виявляти плагіат у наукових роботах.

На круглому столі було запропоновано такі питання для обговорення:

- Шляхи і методи формування академічної доброчесності у сфері науки і освіти в Україні.
- Академічний плагіат: поняття, критерії, методи і суб'єкти виявлення.
- Практика судового розгляду спорів щодо недобросовісного запозичення у академічних текстах;
- Потенціал державних науково-дослідних установ судової експертизи Міністерства юстиції України і інших суб'єктів експертної діяльності щодо запобігання плагіату в наукових текстах;
- Використання спеціальних знань при встановленні фактів запозичення фрагментів текстів під час написання наукових текстів;
- Проблеми і перспективи розробки і акредитації програмних продуктів, які дозволяють виявляти плагіат у наукових текстах;

Участь у заході взяли фахівці у сфері інтелектуальної власності, судові експерти, судді, адвокати, юридичні компанії та агенції, представники ВНЗ і наукових установ, органів державної влади і органів місцевого самоврядування, установ, організацій і підприємств, незалежно від форм власності, представники інститутів громадянського суспільства, представники ЗМІ.

Свою думку на круглому столі висловив директор департаменту атестації кадрів вищої кваліфікації та ліцензування МОН Андрій Гаррієвич Шевцов. Він зупинився на необхідності завершення роботи з побудови репозитарію академічних текстів, про організування електронної системи порівняння текстів і знаходження запозичень (оскільки програма має ряд дефектів, як наприклад, псевдо визначення запозичення як плагіату та пропуск наявних посилань на першоджерело – як результат програма потребує процесу зневадження) та про удосконалення правового поля щодо практичного визначення плагіату. Також він наголосив на тому, що з реформою вищої освіти академічна спільнота отримає не тільки автономію а й відповідальність.

Директором Докторської школи Києво-Могилянської академії Михайлом Винницьким було акцентовано увагу на таких моментах:

- Законом України «Про вищу освіту» закріплено вимогу до ВНЗ з самостійного формування внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти. На цей час лише 2 виші НаУКМА й Український

католицький університет – ухвалили положення про запобігання плагіату. Доповідач закликав інші виші скористатися цим положенням.

- Доповідач спростував радикальні твердження про відсутність науки в країні, панування суцільного плагіату, або ж ігнорування деякими науковцями справедливості звинувачень у поширенні цього шкідливого явища.
- Запозичиння аналогії закону на прикладі Національної поліції стосовно можливості застосування правового механізму переатестації науковців, які були викриті в плагіаті.
- Введення «Публічного осуду плагіату» на рівні кожного навчального закладу.
- Кадрове очищення на рівні академічної громади навчального закладу як запобіжний захід авторитаризму та й втручання держави у справи академічної автономії.
- Внеском держави у боротьбу з плагіатом має стати формування культури прозорості, доброчесності на рівні ВНЗ.

У свою чергу на Круглому столі було наголошено на неприпустимості формування кричущої судової практики з цього питання. Так, президент Національного університету «Києво-Могилянська академія» Андрій Малашевич розповів про судову практику за участі Подільського районного суду міста Києва (який визнав наявність плагіату). Але після апеляції експерт Науково-дослідного центру судової експертизи з питань інтелектуальної власності зробив неочікувані висновки: «Правова охорона поширюється тільки на форму вираження твору і не поширюється на будь-які ідеї, теорії, принципи. У зв'язку з тим, що авторське право охороняє форму твору, а не його зміст, для виявлення випадків порушення авторських прав шляхом запозичення вирішальне значення мають буквальні збіги. Тому запозичення наукових ідей без запозичення форми, в якій вони втілені, з точки зору авторського права не розглядається як плагіат».

Тобто, якщо запозичити текст, але поміняти місцями слова, це плагіатом не буде.

Також є й позитивні наслідки досудового врегулювання спору між професором УКУ Вадимом Ададуrowим та викладачем Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди, про яке повідав проректор з наукової роботи Українського католицького університету Ігор Сковочилас.

Професор Вадим Ададуrow за пошуком системи Google виявив дисертацію, яку значною мірою було списано. Даний факт було підтверджено й судовою експертизою в Науково-дослідному центрі судової експертизи з питань інтелектуальної власності, якою було встановлено «часткового відтворення» монографії. І як результат, покаранням стало зняття наукового ступеня кандидата історичних наук.

У свою чергу віце-президентом із публічного адміністрування Київської школи економіки Інною Совсун було дуже доречно зазначено:

- що проблема плагіату – це результат зниження стандартів якості освіти. «...Аби принципи доброчесності стали невід’ємною частиною життя, треба не просто карати за порушення, а передусім навчати писати правильно»;
- відсутність гідної оплати праці;
- чітких вимог тощо.

Володимир Бугров, проректор з науково-педагогічної роботи КНУ ім. Тараса Шевченка, розмірковував та дивувався біографіям багатьох депутатів, суддів та прокурорів. Більшість з них без відриву від основної роботи спроміглися захистити кандидатські та докторські роботи, здобувши наукові ступені. «Якщо вони так наполегливо працюють у науці, то, може, недопрацьовують на роботі? ... За що ж тоді ми платимо їм зарплати? Думаю, давно час зняти наукові звання та ступені з усіх, окрім викладачів ВНЗ та тих, у чиїх службових обов’язках передбачені кваліфікаційні вимоги до посади».

Ірина Єгорченко, активіст антиплагіатної ініціативи «Дисергейт», вважає необхідним змінювати вимоги до викладачів щодо друкування шістьох оригінальних наукових статей на рік. Зробити таку кількість досліджень дуже складно, а отже вимога підштовхує науковців до плагіату і самоплагіату.

Владислав Леонідовича Федоренко, директор Науково-дослідного центру судової експертизи з питань інтелектуальної власності Міністерства юстиції України, з власного досвіду викладання в університеті Яна Коханоського, наголосив на необхідності ввести електронну базу виявлення плагіату, яка б дозволила б при проведенні перевірки упереджувати плагіат, ніж потім з ним боротися, а також проводити експертизу наукової роботи до того, як спеціалізована рада візьме її на розгляд.

РЕФОРМА ОСВІТИ В ДІЇ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України «Освіта України» № 41-42 від 24 жовтня 2016 р., с. 12;

- освітнього порталу «Педагогічна преса»: <http://pedpresa.ua/171386-nova-shkola-misiya-zdijsnenna.html>

Учасники Всеукраїнського клубу «Директор школи», пленарне засідання якого відбулося днями у місті Києві, обговорили багато важливих і актуальних питань в галузі реформи нової школи. Зокрема, якою буде нова українська школа? Які виклики стоять перед директорами опорних шкіл і

наскільки успішно вони з ними справляються? Як відбувається управління фінансово-економічною діяльністю школи в нових умовах?

Робота школи повинна орієнтуватися на розуміння і здобуття «навичок майбутнього» сучасним учнем. ТОП-десятку вмінь, якими мають володіти учні, визначив міжнародний освітянський форум, що відбувся у вересні в Давосі.

На думку завідувача відділу економіки та управління загальною середньою освітою інституту педагогіки НАПН України Людмили Калініченко, учень школи у найближчому майбутньому має вміти комплексно вирішувати проблеми, вести переговори, критично мислити, бути креативним, розвивати емоційний інтелект і гнучке мислення.

Концепція нової школи, яку презентувало МОН України більш ніж третині напрямків співпадає з напрямками візії школи 2030, що були представлені в Давосі.

Тетяна Оленич, керівник школи № 189, переконана, що сьогодні вигідно директору школи переходити на самостійне ведення господарства та можливість самому вирішувати фінансові й кадрові питання, зокрема мати кошторис, в якому ведеться бухгалтерський облік, укладаються угоди з постачальниками та виконавцями робіт. Нова електронна система публічних закупівель ProZorro дає можливість озвучити свої потреби й дуже швидко знаходити постачальника чи виконавця.

Очільником столичної школи №85 Тетяною Федуною було внесено пропозицію усім колегам долучитися до участі у новому проекті МОН України «Розвиток соціальної згуртованості суб'єктів освітнього процесу». В рамках проекту 250 навчальних закладів напрацьовуватимуть навички партнерських взаємовідносин з батьківськими громадами і громадськими організаціями.

Заступник Міністра освіти і науки України Павло Хобзей зазначає, що мета цієї реформи – не механічне введення 12-річки, а зміна цілей школи. Випускник такого навчального закладу має бути конкурентним на ринку праці й, що не менш важливо, патріотом України і відповідальний громадянином.

Павло Кузьмович наголошує, що саме освіта і культура формують цінності, які можуть змінити країну. Ці нові підходи і цінності закладені у Концепції нової української школи.

Наприкінці свого виступу заступник міністра сказав, що минула спроба в провадженні 12-річної системи зіткнулася із серйозною проблемою – необхідністю змінити мережу шкіл. Цей виклик стоїть перед освітянами і нині. Ми хочемо зробити так, аби за цих самих умов у нас формувалася зовсім інша школа, – продовжив Павло Хобзей. – Звучить майже як «місія нездійсненна». Але я впевнений, що це можливо. Ми спираємося на тих хто вже готовий працювати за новими правилами. Я вірю в ці зміни, бо люди хочуть їх відчувати і суспільство сприймає їх дуже позитивно.

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ ФІНАНСУВАННЯ ОСВІТИ

За матеріалами

- офіційного видання МОН України
«Освіта України» № 43 від 31 жовтня
2016 р., с. 4;

- освітнього порталу «Osvita.ua»:
<http://osvita.ua/school/52106/>;

- офіційного веб-сайту Міністерства
фінансів України:

<http://www.minfin.gov.ua/news/view/zastupnyk-ministra-finansiv-serhii-marchenko-obhovoryv-z-hromadskisti-u-iak-zminytsia-finansuvannia-shkil-u--rotsi?category=bjudzhet/>

В Українському кризовому медіа-центрі відбулося громадське обговорення «Як зміниться фінансування шкіл у 2017 році». В ньому брали участь заступник міністра освіти і науки України Павло Хобзей, заступник міністра фінансів України Сергій Марченко, а також виконавчий директор Аналітичного центру CEDOS Єгор Стадний і головний експерт групи «Освіта» Реанімаційного пакету реформ Володимир Бахрушин. Учасниками обговорення було звернено увагу на недоліки у галузі освіти, зокрема неефективне використання бюджетних коштів. Міністерство фінансів України визначило освіту одним із пріоритетних напрямків фінансування. Також уряд у проекті держбюджету 2017, передбачив:

- зростання заробітної плати вчителів на 33,5 відсотки;
- урахування в освітній субвенції 1,6 млрд грн. на здобуття повної загальної освіти в професійно-технічних навчальних закладах;
- спрямування коштів освітньої субвенції виключно на виплату заробітної плати вчителям;
- створення 137 опорних шкіл задля забезпечення доступу дітей із сільської місцевості до якісної освіти;
- виділення 393 млн. грн. для забезпечення учнів безкоштовними підручниками;
- створення фонду вирівнювання для тих громад, дохідна база яких є недостатньою для повноцінного утримання закладів середньої освіти.

Таким чином Міністерство фінансів України продовжує працювати спільно з Міністерством освіти і науки України, представниками експертних кіл над реформуванням системи освіти.

Серед стратегічних пріоритетів – є оптимізація закладів шкільної мережі й розвиток мережі опорних шкіл.

РІДНА МОВА ЗА КОРДОНОМ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України
«Освіта України» № 43 від 31 жовтня
2016 р., с. 2;

- освітнього порталу «Osvita.ua»:

<http://osvita.ua/school/52588/>

У Португалії нещодавно відбувся форум, присвячений розвитку суспільного життя новітніх українських мігрантів у Європі. На цьому заході міністр освіти і науки України Лілія Гриневич розповіла про наміри МОН України розвивати українську мову не лише у державі, а й за кордоном.

Також було наголошено про необхідність включення до законопроекту України «Про освіту» низки нормативних термінів, які мають врегулювати взаємовідносини українських громад за кордоном з державою Україна у сфері освіти. Л. Гриневич запевнила, що очолюване нею Міністерство докладе максимум зусиль для допомоги закордонним українським громадам. Вона, зокрема нагадала про підписаний меморандум про співпрацю між Кабінетом міністрів України та Світовим конгресом українців, який сприятиме започаткуванню навчальних закладів за кордоном для здійснення навчального процесу українською мовою, вивченню мови та забезпечення здобуття українцями з іноземних громад освіти в Україні.

Міністр наголосила на важливості врегулювання юридичного статусу українських громадських організацій, культурно-освітніх центрів у Португалії, що сприятиме поширенню української мови в їхньому середовищі.

